

19.12.2005 r.

Rola centrum ekspedycyjno-rozdzielczego w kreowaniu wartości sieci logistycznej Poczty Polskiej - cz. 1

Nowoczesna logistyka przyjmuje obecnie wymiar sieci logistycznych. Sprzyja temu m.in. gwałtowny rozwój zjawisk globalizacyjnych, które z definicji polegają na przestrzennym poszerzaniu działalności gospodarczej, a co za tym idzie, tworzeniu sieciowych powiązań biznesowych. Zjawiska te nie omijają również operatorów pocztowych. Dzięki poszerzaniu swojej działalności, poprzez włączenie w swoją sieć potencjału innych podmiotów (np. na zasadzie przejęć lub aliansów), operator pocztowy może lepiej zaspokajać coraz bardziej zindywidualizowane potrzeby klientów i w sposób bardziej optymalny wykorzystać swoje zasoby logistyczne, tworząc tym samym infrastrukturę dla powiązań innego typu (gospodarczych, biznesowych, społecznych, kulturowych)¹. Czym więcej powiązań, tym więcej fizycznych strumieni wraz z towarzyszącymi im strumieniami informacji, wymagających odpowiedniej synchronizacji w czasie i przestrzeni. Rodzi to konieczność zmiany podejścia w prowadzeniu działalności pocztowej i integracji łańcuchów logistycznych w stronę sieci logistycznej, czyli zbioru wzajemnie uzupełniających się umiejętności i zdolności logistycznych².

Sieci logistyczne sprzyjają czasowo-przestrzennej transmisji lub transformacji przepływających przez nie strumieni, pod warunkiem, że są one optymalnie skonfigurowane, biorąc pod uwagę szereg czynników egzogenicznych i endogenicznych natury ekonomicznej i technologicznej tworzących je systemów logistycznych.

Warto przyjrzeć się pod tym kątem sposobowi funkcjonowania Poczty Polskiej, Główny proces logistyczny publicznego operatora pocztowego w Polsce – Poczta Polska (PP), oparty na fizycznym przepływie przesyłek pocztowych od nadawcy do adresata, odbywa się w sieci, którą w skali kraju tworzą³:

¹ Przykładem jest np. Poczta Niemiecka, która poprzez ekspansywną politykę przejęć i aliansów zbudowała jedną z najsilniejszych marek logistycznych na świecie – Deutsche Post World Net.

² M. Christopher, *Logistyka i zarządzanie łańcuchem dostaw*, Polskie Centrum Doradztwa Logistycznego, Warszawa 2000, s. 218.

³ W relacjach międzynarodowych, PP wykorzystuje, na zasadach outsourcingu, potencjał wielu innych przewoźników lotniczych, przede wszystkim PLL „LOT”, a także przewoźników morskich, głównie Polską Żeglugę Bałtycką.

- własny system logistyczny: podsystem zaopatrzenia (wyposażenie w niezbędne wsparcie techniczne, technologiczne, materiałowe i inne), podsystem dystrybucji (nadawanie i doręczanie przesyłek), podsystem produkcji (operacje logistyczne, gdzie ich przedmiotem są przesyłki lub ich zbiory tworzące całe ładunki), podsystem transportu (fizyczne przemieszczanie ładunków),
- potencjał logistyczny: White Eagle Aviation SA (krajowe przewozy lotnicze), Centrum – Pocztex (jednostka biznesowa PP odpowiedzialna za krajowe przewozy drogowe)⁴, PKP SA (krajowe przewozy kolejowe) oraz drogowe środki transportu należące do pracowników PP (odbior i doręczanie przesyłek).
Sieć ta funkcjonuje na bazie infrastruktury:⁵
 - liniowej: korytarze transportowe, wykorzystywane do przewozów ładunków pocztowych,
 - punktowej: punkty nadawania i odbioru przesyłek (placówki pocztowe, skrzynki nadawcze/oddawcze i siedziby klientów)⁶ oraz połączone za pomocą korytarzy transportowych węzły pocztowe, wykonujące kompleksowe operacje logistyczne⁷ – wiodącą rolę pełnią tu Centra Ekspedycyjno-Rozdzielcze (CER)⁸,
 - komunikacyjnej, wykorzystującej do przewozu ładunków publiczną sieć transportu lotniczego, kolejowego i drogowego.

Dzięki tym wszystkim elementom możliwe jest wywiązanie się procesu pocztowego z jego elementarnego zadania, czyli transmisji lub transformacji tego, co znajduje się na „wejściu” do systemu logistycznego operatora w odpowiedni efekt na jego „wyjściu” (rys.1).

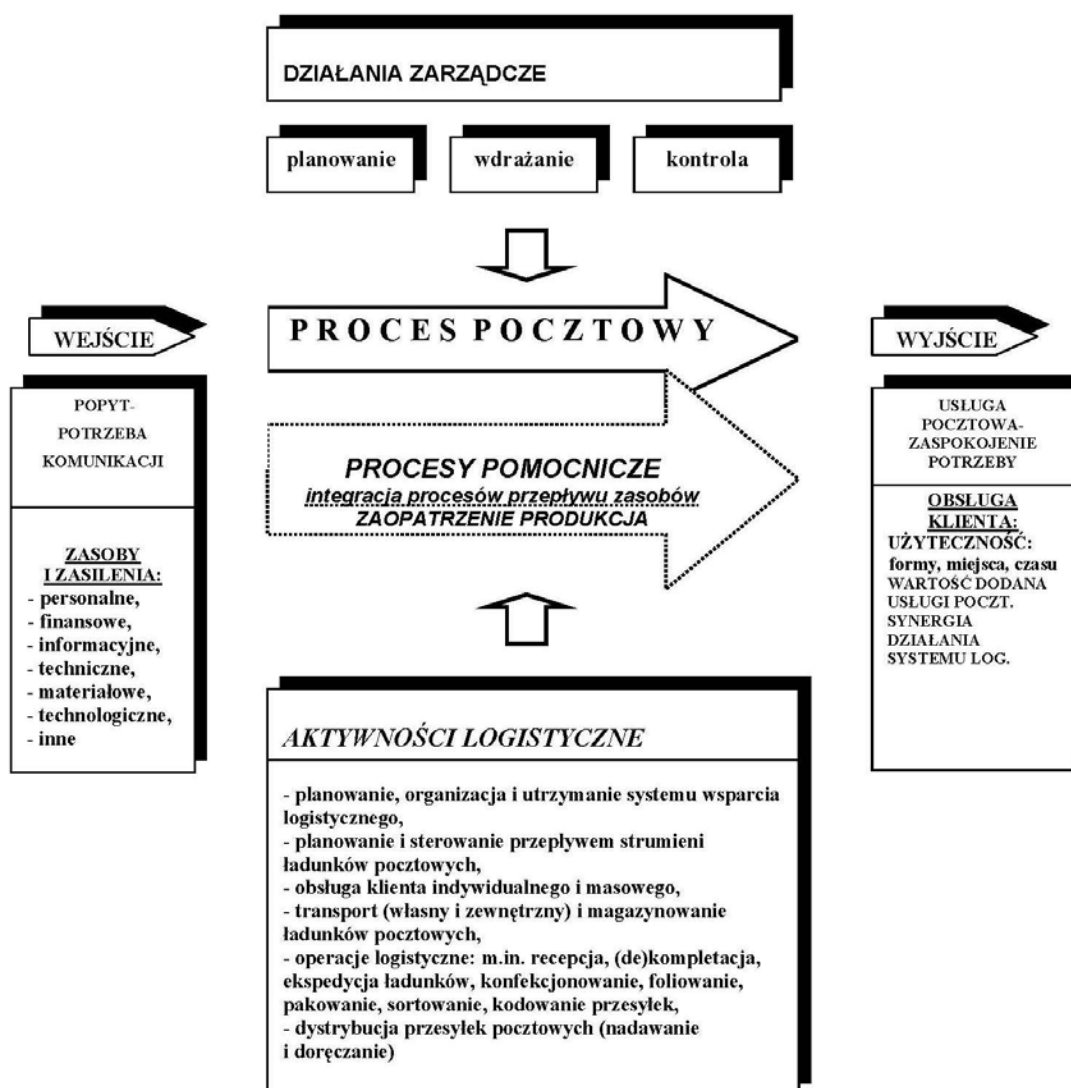
⁴ W większości definicji w skład sieci logistycznych wchodzi systemy podmiotów niezależnych. Jednakże na potrzeby tego artykułu, Centrum – Pocztex potraktowano jako potencjał logistyczny wchodzący w skład większej całości.

⁵ Por.: G. Szyszka, *Sieci logistyczne – nowy wymiar logistyki* [w:] Materiały pokonferencyjne Polskiego Kongresu Logistycznego LOGISTICS 2004 „Sieci logistyczne na zintegrowanym rynku europejskim”, ILiM, Poznań 2004, s. 17 – 19.

⁶ Wybrane rodzaje przesyłek pocztowych można również nadać i odebrać za pośrednictwem listonosza i kuriera. Są to więc, w odróżnieniu od wcześniej wymienionych elementów statycznych, swoiste elementy mobilne infrastruktury punktowej.

⁷ Węzeł pocztowy to punkt, w którym zbiegają się korytarze transportowe wykorzystywane do przewozów ładunków pocztowych. Operacje te obecnie oparte są w większości na pracy manualnej, jednakże część z węzłów jest już w pełni zautomatyzowana i wyposażona w różnego rodzaju maszyny i urządzenia do wykonywania mechanicznych operacji logistycznych. Węzłami tymi są Centra Ekspedycyjno-Rozdzielcze.

⁸ Mimo że w po zmianach organizacyjnych, które zaszły w ostatnich miesiącach w PP, nazwa CER już nie funkcjonuje – weszły one w skład Oddziałów Regionalnych Centrum Usług Pocztowych (jednostki biznesowej zajmującej się świadczeniem tradycyjnych usług pocztowych) – w artykule posłużono się tą nazwą, ze względu na niezmienną funkcjonalność CER.

Rys. 1. Miejsce oraz rola procesu pocztowego i procesów pomocniczych w Poczcie Polskiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Chaberek, *Makro- i mikroekonomiczne aspekty wsparcia logistycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002, s. 93.

CER pełnią w procesie pocztowym wiodącą rolę, gdyż to one (de)koncentrują olbrzymią większość przepływających w systemie logistycznym PP przesyłek. Patrząc z perspektywy przestrzennej, CER, tak jak pozostałe węzły, spinają poprzez korytarze transportowe i bazujące na nich połączenia (kursy pocztowe), pozostałe węzły, dzięki czemu tworzą one pewien stały organizm, w którym zachodzą określone czasowo-przestrzenne operacje logistyczne.

Najważniejsze z tych operacji podzielić można na:

1. Nadawcze:

- obsługa klientów masowych.
2. Recepcyjne:
 - dopływ strumieni ładunków pochodzących z innych węzłów (dla wybranych CER także z zagranicy), a także z placówek zlokalizowanych na własnym terenie działania, przeznaczonych zarówno do opracowania w CER, jak i stanowiących przepływające przez CER ładunki tranzytowe,
 - dopływ strumieni przesyłek pochodzących ze skrzynek nadawczych,
 - odbiór komponentów (dane adresowe w wersji elektronicznej, papier, koperty, folia itd.) od klientów, służących do realizacji usług na zasadach outsourcingu (m.in. wydruk, konfekcjonowanie, foliowanie, pakowanie przesyłek).
 3. Operacje rozdzielcze:
 - rozformowywanie ładunków i wydzielanie z nich różnych strumieni przesyłek,
 - sortowanie przesyłek w podziale na ich rodzaje (np. przesyłki listowe i paczkowe), kategorie (priorytetowe i ekonomiczne) i gabaryty (np. standard i *flat*); sortowanie odbywa się na zagranicę, inne węzły, rejony doręczeń w innych, największych węzłach, placówki własnego obszaru działania i rejony doręczeń w wybranych, największych placówkach, własne rejony doręczeń,
 - mixing strumieni przesyłek, w podziale na ich rodzaje, kategorie i gabaryty.
 4. Operacje ekspedycyjne:
 - formowanie ładunków dla innych państw (tylko wybrane CER), pozostałych węzłów oraz placówek na własnym terenie,
 - ujęcie strumieni ładunków, przeznaczonych dla zagranicy (tylko wybrane CER), innych węzłów, placówek na własnym terenie działania oraz wybranych klientów masowych,
 5. Operacje transportowo-przewozowe:
 - dowóz ładunków do punktów ich wymiany z zagranicą (tylko wybrane CER): portów lotniczych i morskich,
 - przewóz ładunków w relacjach bezpośrednich z zagranicą (tylko wybrane CER za pomocą połączeń drogowych z państwami ościennymi) oraz z pozostałymi węzłami,
 - przewóz ładunków w relacjach wewnątrz własnego obszaru działania,
 - opróżnianie skrzynek pocztowych zlokalizowanych na własnym terenie działania,
 - kompleksowy transport wewnętrzny,
 6. Operacje doręczania:
 - doręczanie wybranych rodzajów przesyłek,
 - doręczanie ładunków bezpośrednio do klientów masowych.

Konrad Michalski